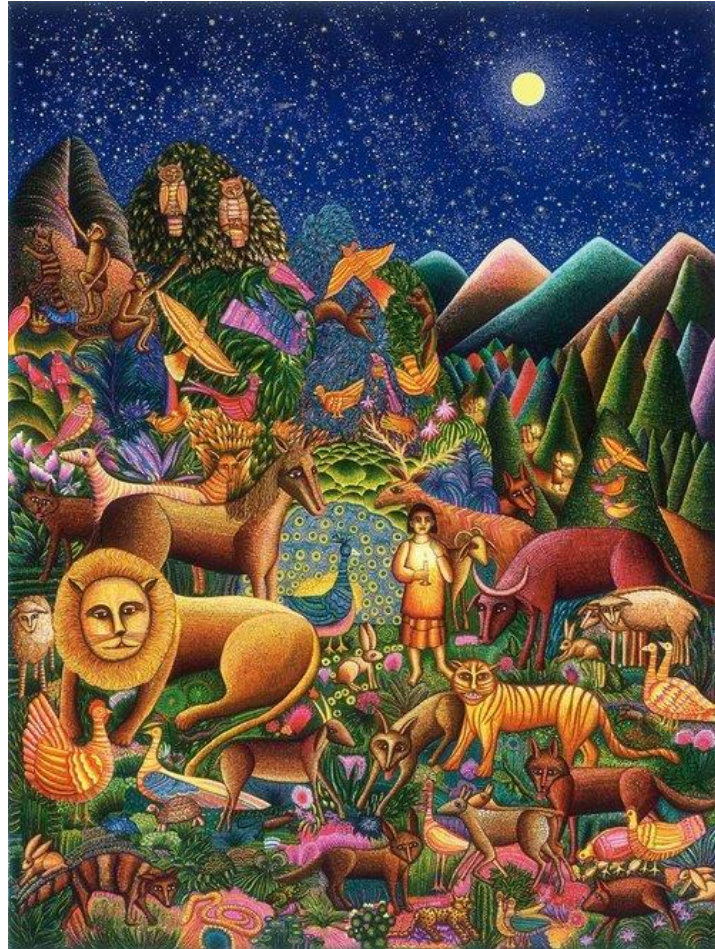

Zondag 8 mei 2022

...en een klein kind zal ze hoeden

Dorpskerk - Blaricum

Voorganger: ds. J.A. Zeilstra

Schriftlezingen: Jesaja 11, 1-10; Romeinen 6, 3-5 en Lucas 18, 15-17.

Inleiding

Concentratie op de houding van kinderen is onmisbaar, willen mensen het zicht op de vrede niet verliezen. Jezus stelt zelfs dat het Koninkrijk van God slechts voor kinderen toegankelijk is. Dit moet ooit een scherp woord geweest zijn voor zijn leerlingen. Maar het is nog steeds waar. Konden strijders met wapens het kind in hun hart maar weer vinden, dan zou het een andere wereld zijn. Zal het visioen van Jesaja waarin de wolf en het lam in vrede samen zijn ooit waarheid worden?

Preek

Gemeente van Christus,
zelf vind ik het altijd moeilijk te begrijpen, maar er zijn mensen die geloven dat een flinke oorlog op z'n tijd goed is voor de saamhorigheid en het kweken van mannen. In 1914, bijvoorbeeld, aan het begin van de Eerste Wereldoorlog, zijn er velen geweest die dachten dat oorlog echt iets goeds was. Er werd gesproken van 'ein frisch und fröhlicher Krieg'. Men geloofde dat de oorlog zuiverend zou werken.¹ De samenleving was verweekt, vonden velen. De mensen waren verwend en slappelingen geworden. Helden werden niet veel meer gevonden. Maar nu zouden er weer mannen opstaan. Sommigen zouden als helden sterven, maar de meesten zouden sterker dan ooit uit de oorlog terugkeren, zo schreven de kranten. Een fikse oorlog zou de edele waarden in de samenleving doen opleven, waarna men als met een schone lei opnieuw zou kunnen beginnen.

De werkelijkheid was volkomen anders. De grote offensieven liepen vast in de modder van de loopgraven. Ongeveer 9 miljoen soldaten vonden de dood in de Eerste Wereldoorlog. Velen van hen werden onherkenbaar verminkt, tot zover het heldendom. De werkelijkheid is altijd anders. Noot eerder was de gruwelijke kant van de moderne techniek zo vernietigend aanwezig op de slagvelden van Europa. Het naïeve Europese vooruitgangsgeloof ging voorgoed verloren. De wereld zou nooit meer hetzelfde zijn. Voortaan wist iedereen het: wij leven in een gevaarlijke wereld. Maar als je had gedacht dat er nu voorgoed een duurbetaalde les was geleerd, kwam je bedrogen uit. In 1939 brak de Tweede Wereldoorlog uit. En wat niemand had verwacht, vandaag in 2022, leeft Europa met opnieuw een grote oorlog en wordt er zelfs openlijk door de agressor met een Derde Wereldoorlog bedreigd die in de Russische media wordt besproken als een dagje picknicken.

Wat kun je in zo'n wereld nog met je geloof in een onzichtbare God? Wat heb je aan een kerk waarin men leest uit een bijbel vol wereldvreemde verhalen? 'De Heer regeert,' het staat op een van de balken in onze kerk boven onze hoofden en ik moest daar steeds aan denken toen we de afgelopen week onze bevrijding herdachten en de offers die daarvoor nodig waren, waarna wij onze vrijheid hebben gevierd. Maar als je zegt 'de Heer regeert,' wat bedoel je daar dan mee?

Ik geef het toe, in de kerk vertellen we vaak wereldvreemde verhalen... gelukkig wel! Te geloven dat de Heer regeert getuigt vandaag van hoop en van koppigheid. Wij geloven immers dat er een macht is die volstrekt boven de geweldsmacht van tirannen uitsteekt. Dat is de liefdemacht van God. Daarop te vertrouwen, ons daarop te oriënteren als het gaat om onze keuzes in het leven, ons daardoor te laten inspireren tot daden van gerechtigheid, laten we dat nooit opgeven. Hier worden niet alleen mannen, hier worden mensen in staat gesteld tot wortelen, zodat hun persoonlijkheid wordt gevoed met en andere mentaliteit. Laten we door

---

¹ S. Valkenberg, 'Eindelijk oorlog!' in: Filosofie Magazine, jg.22, no.9, september 2014, 26-31.

de wereld gek verklaard, tot elkaar blijven zeggen dat deze Heer regeert. Vandaag hebben wij een visioen gehoord, een droombeeld, een heerlijke heilige fantasie. Wij weten natuurlijk wel dat leeuwen niet zonder vlees kunnen. Wij weten ook dat slangen hun giftanden niet voor niets hebben en zo kan ik doorgaan. Wij weten dat, vanuit de evolutie gedacht en vanuit de wijze waarop het in de wereld nu eenmaal toegaat, deze toekomstfantasie letterlijk nooit waar zal kunnen zijn. Immers, de natuurlijke aard van de dieren lijkt in het visioen te worden ontkend.

Maar stel nu eens dat het niet over dieren gaat, maar over mensen. Stel nu dat de profeet heeft gedroomd, niet van een aardse tuin die moet voldoen aan aardse wetten, maar van een op de hemel georiënteerd paradijs, bestemd voor mensen die bij God willen horen. Het beeld dat hij gebruikt ontleent hij aan het paradijsverhaal in Genesis, waar alle dieren, wonderlijk genoeg, als planteneters worden geschetst.² U begrijpt dit is geen biologie. Dit zijn mythische, tijdloze, beelden van verlangen. Zij worden gebruikt om mensen te inspireren tot vrede. Juist met die wereldvreemdheid van deze boodschap kan ik vandaag alleen maar verschrikkelijk blij zijn.

Het visioen van de diervrede heeft juist op mensen die hun ogen wijd open hebben voor de wereldse werkelijkheid, telkens weer diepe indruk gemaakt. Er is geen vergissing mogelijk. Dit gaat dus niet over de forcerende macht van staten en koningen. Nog minder gaat het over hun wapens, die in alle gewelddadigheid niet anders kunnen zijn dan tekenen van machteloosheid als het om argumenten gaat. Daarom begint het visioen met die boomstronk. Dat is vandaag de afgehouden hulpeloze macht van wereldse heersers, wat mij betreft het politieke failliet van het middel geweld, als het gaat om de vrede. De profeet denkt in eerste instantie aan het oude Israël.³ Van de oude boom is in zijn dagen nog slechts de afgehouden tronk over. Het is een stronk, een stomp van wat ooit een boom was eigenlijk, meer niet. De dynastie van Isai, dat is de vader van David, dus het koningshuis van Israël, is volledig doodgelopen in tijden van belegering en bezetting, verovering, verwoesting en verbanning. Over, afgelopen, weg, het ideaal voorbij.

Maar in de landbouw bestond een gebruik om een oude vruchtboom nog een kans te geven, door hem af te zagen en te kijken of de oude stam nog zo door de wortels gevoed zou worden dat er nieuwe scheuten uit kwamen die konden worden opgekweekt tot nieuwe boompjes. Daar heeft de profeet naar gekeken. En hij heeft gehoopt dat die oude wortels misschien toch nog niet helemaal dood zouden zijn.

De scheut die dan opschiet wordt een beeld voor de messiaanse vorst naar Gods hart. Dat is geen geweldenaar of een staatsman of een held in wereldse ogen, maar dat is een mens toegerust met wijsheid en inzicht, kracht en verstandig beleid, kennis en eerbied voor de Heer... Dit zijn kwaliteiten van de geest, van Gods Geest. Dit zijn eigenschappen die we niet alleen bij Jezus Christus terugvinden, maar bij allen die zich van dag tot dag laten inspireren door Gods Geest van vrede.

---

² Genesis 1,30. Cf. Fohrer, G., *Die Propheten des Alten Testaments*, 6, *Die Propheten seit dem 4. Jahrhundert*, Gütersloh 1976, 92-94.

³ Men vermoedt dat deze tekst van een latere profeet is en op later datum, toen van de macht van het koningshuis van David niets meer over was, na 500 v.Chr. in het boek Jesaja is ingevoerd. Er is in de literatuur discussie over de vraag of Jesaja 11 ten diepste eschatologisch van karakter is (Fohrer e.a.) of dat het gaat over een gebeurtenis die in de geschiedenis van Israël zelf werd verwacht. Cf. Wildberger, H., *Biblischer Kommentar Altes Testament*, X/1, *Jesaja*, 1. Teilband, *Jesaja 1-12*, Neukirchen/Vluyn 1972, 436-462.

Stel nu dat het in het visioen van de diervrede gaat, niet over dieren, maar over mensen... Maar, zal iemand misschien vragen, wat is dan het verschil? Zijn mensen dan van nature geen roofdieren? Zijn ze niet erger dan de dieren? Want waar vleesetende dieren nog jagen op andere soorten en louter om te eten te hebben, jagen de mensen op hun eigen soort, op elkaar en vaak om vreemde, moeilijk te begrijpen, redenen als eerbij, verongelijkheid, wraak en een soort hang naar meer macht dan een ander. Is de mens, als zijn belangen in het geding zijn, dan geen wolf voor een andere mens? Als je naar het avondnieuws kijkt zou je dat wel zeggen. Er gaat geen dag voorbij, of wij horen van nieuwe gruwelijkheden. Agressie is een wonderlijke eigenschap. Zonder agressie word je onder de voet gelopen. Maar met teveel agressie en zonder persoonlijk contact gaan mensen al gauw over lijken. De uitspraak 'de mens is de mens een wolf' wordt al aangetroffen bij de Romeinse auteur Plautus, en later bij Erasmus en Montaigne en Thomas Hobbes.⁴ Vaak wordt de uitdrukking gecombineerd met het tegenovergestelde *Homo homini deus*, 'De mens kan een god zijn voor zijn medemens.' Hobbes stelt: 'beide gezegden zijn zeer juist.' Hij bedoelt dat de mens voor zijn naaste zo goed als een god kan zijn als het om de persoonlijke verhoudingen gaat. Maar hij is zijn naaste maar al te gauw een wolf, als we naar staten kijken, en de onpersoonlijke vernietigingsoorlogen die kunnen ontstaan.

Wie leert ons de balans? Wie zal ons leren die ander weer als mens te zien? Wie is de messiaanse vrededorst? Wie is in deze wereld vandaag beschikbaar als een landingsplaats voor de Geest van God? Waar is die vrede te vinden op de slagvelden van Oekraïne? Ik kan op die vragen geen concreet antwoord geven. Er is in ieder geval geen grote leider waar we allemaal achteraan zouden moeten lopen. Integendeel, pas daar voor op.

Voor mij geeft Jezus het antwoord, wanneer hij zegt tegen zijn leerlingen:

Ik verzeker jullie:
wie niet als een kind openstaat voor het koninkrijk van God,
zal er zeker niet binnengaan!⁵

Kortom als wij willen leren hoe het anders kan, als wij werkelijk verlangen naar de vrede van het Koninkrijk van God, dan doen wij er goed aan ons te concentreren op de kinderen. In zijn schilderij 'The Peaceable Kingdom', Het vreedzame koninkrijk, heeft de kunstenaar John August Swanson een kleine jongen afgebeeld te midden van de 'wilde' dieren, die tam geworden zijn. Het raakt me dat de volwassenen de weg hierheen nog aan het zoeken zijn. Als u goed kijkt ziet u een slingerpad waar mensen op lopen die hun weg zoeken naar de vrede van het kind, met een kaarsje in de hand.

Het is van het grootste belang dat niet wij de kinderen leren om zich aan te passen aan de wereld, maar dat de wereld zich aanpast aan de kinderen. Zij staan in hun zuiverheid en onbevangenheid dicht bij de Schepper. Deze mentaliteit, die wij geworteld en gevoed zien in de idee van het Koninkrijk van God, kan niet gemist worden in deze harde materiële wereld, waarin wij permanent worden opgehitst om als inwoners van staten te strijden tegen elkaar.

---

⁴ *Homo homini lupus* (Latijn), 'De mens is een wolf voor zijn medemens'. Titus Maccius Plautus (sterft 184 v.Chr.), *Asinaria*, r495, wordt door diverse latere auteurs overgenomen, o.a. door Erasmus, *Adagia*, I,70, en Montaigne, *Essays*, III,5, en door Thomas Hobbes, *De Cive*, 1651.

⁵ Lucas 18,17.

Gelukkig mogen we in de doop in de kerk telkens nieuwe kinderen begroeten. Dat is pas een schone lei in een oude wereld. Laten we bidden en geloven dat deze kinderen in hun eigen wereldje vreedstichters zullen zijn. Laten we er aan doen wat we kunnen om dromen en verhalen van vrede samen met hen te beleven. Laten we ons als ouders en als kerk niet opstellen als wereldwijze volwassenen die het allemaal al eens hebben gezien en die alles beter weten. Maar laten we het kinderlijke aanboren in ons eigen hart en ons spiegelen in de Godsvrede die deze kinderen zo onbevangen uitstralen. Mogen dan de oude woorden van de profeet waar worden:

Dan zal een wolf zich neerleggen naast een lam,
een panter vlijt zich bij een bokje neer;
kalf en leeuw zullen samen weiden
en een klein kind zal ze hoeden.⁶

Amen.

Uitzending en zegen

Weet dat jullie gezegende mensen zijn. De zin van ons leven ligt niet in de overwinning op anderen. Wij zijn burgers, niet alleen van een aardse staat, maar van een hemels koninkrijk. Wij zijn kostbaar in de ogen van God en in de ogen van de ander, om wie wij zijn, niet om wat wij hebben. Zo is God met de kinderen. Zo is hij met ons.

De genade van onze Heer Jezus Christus
en de liefde van God
en de gemeenschap van de heilige Geest,
is met jullie allemaal.

Afbeelding: The Peaceable Kingdom, John August Swanson

---

⁶ Jesaja 11,6: letterlijk ‘...een kleine jongen...’